Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Hannu Takkula	Suomi.fi	03.11.2025 09:22:02 UTC+02:00

LAPIN LIITTO

LAUSUNTO

3.11.2025

259/03.00/2025

Viite: Lausuntopyyntö 15.10.2025 (HE127/2025)

Lapin liiton asiantuntijalausunto Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle – HE 127/2025 vp: Hallituksen esitys laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

Lapin liitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä HE 127/2025 vp laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta.

Lapilla on keskeinen rooli Suomen ja koko Euroopan unionin raaka-ainestrategiassa sekä vihreän siirtymän toteutuksessa. Lapissa kaivannaisala on merkittävä elinkeino ja työllistäjä, mutta myös osa Euroopan huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden kokonaisuutta. Hallituksen esityksen mukaiset muutokset, erityisesti verotason merkittävä korotus sekä verotuoton jako-osuuksien siirto kunnista valtiolle, voivat toteutuessaan heikentää Lapin elinkeinoelämän kasvua, investointien ennakoitavuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä. Lapin liitto korostaa, että kaivosveron tuotot on ohjattava oikeudenmukaisesti kaivostoiminnan vaikutusalueen kunnille. Lapin liitto esittää huolenaan, että hallituksen nykyinen arvio perustuu pääosin verokorotusten suoraviivaisiin vaikutuksiin. Esitystä laadittaessa ei ole huomioitu kokonaisvaikutuksia, jotka ovat huomattavasti laajempia kuin arviossa on tunnistettu.

LAUSUNTO

Lapin liitto esittää kantanaan seuraavaa:

<u>Vaikutukset aluekehitykseen ja elinkeinoelämään</u>

Kaivosmineraaliveron korottaminen 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin kasvattaa kaivosten kokonaisverorasitusta huomattavasti. Hallituksen oman vaikutusarvion rinnalla on huomioitava, että toimialan taloudellisessa analyysissä (Geradin Partners 2025) arvioidaan kaivosmineraaliveron, sähköveroluokan muutoksen ja sähköistämistuen poiston yhteisvaikutuksiksi seuraavaa: yritysten käyttökate heikkenee keskimäärin 6–10 prosenttiyksikköä ja kaivosten kannattava elinkaari lyhenee neljällä vuodella. Vuosittaiset kustannusvaikutukset nousevat 200–370 miljoonan euron tasolle, mikä ylittää moninkertaisesti hallituksen esityksen mukaisen 70 miljoonan euron lisäverotuottotavoitteen. Lisäksi seuraavan 10 vuoden investoinneista, yhteisarvoltaan yli 10 miljardia euroa, kaksi kolmasosaa arvioidaan peruuntuvan. Tämä merkitsee jopa 40 000 henkilötyövuoden ja 1,7–2,4 miljardin euron verotulojen menetystä, eikä staattinen verotuoton lisäys kata negatiivisia vaikutuksia edes 20 vuoden aikajänteellä.

Hallituksen esityksen vaikutukset eivät ole enää pelkästään ennakoituja, vaan ne näkyvät jo konkreettisesti Lapissa. Kaivos- ja metalliteollisuuden toimijat ovat syksyn 2025 aikana käynnistäneet laajoja muutosneuvotteluja, jotka osoittavat toimialan herkkyyden verorasituksen ja kustannuspaineiden muutoksille. Outokumpu on ilmoittanut käynnistävänsä muutosneuvottelut Tornion tehtailla ja Kemin kaivoksella, ja 130 työpaikkaa voi olla vaarassa. Samanaikaisesti Agnico Eagle Finland on aloittanut muutosneuvottelut Kittilän kaivoksella, mikä voi johtaa jopa 90 työsuhteen päättymiseen tai ehtojen merkittävään muutokseen.

Nämä tapaukset kuvaavat sitä, että kaivosmineraaliveron ja muiden samanaikaisten muutosten yhteisvaikutukset näkyvät jo nyt toimialan kustannusrakenteessa, kannattavuudessa ja

henkilöstöratkaisuissa. On huomioitava, että Lapin kaivannaisalaan liittyy laaja pk-yrityksen laaja alihankintaverkosto, joka muodostaa merkittävän osan alueen teollisesta arvoketjusta. Näihin yrityksiin kohdistuvat vaikutukset näkyvät tyypillisesti viiveellä, mutta voivat johtaa nopeasti merkittäviin taloudellisiin menetyksiin.

Lapin liitto korostaa, että kaivosten elinkaarivaikutuksia tulee arvioida kokonaisvaltaisesti.

Verotuoton jako ja kuntien rooli

Lapin liitto pitää välttämättömänä, että kaivosmineraaliveron tuottoja ei siirretä kunnista valtiolle, vaan vähintään nykyinen 60 prosentin kuntajako-osuus säilytetään. Kunnat, joiden alueilla kaivokset sijaitsevat tai joihin kaivostoiminnan vaikutukset ulottuvat, kantavat merkittävimmät ympäristö- ja infrastruktuurivastuut. Kuntien rahoitusosuus on myös suoraan yhteydessä alueen kriittisen infrastruktuurin kehittämiseen ja huoltovarmuuden turvaamiseen. Kuntien resurssien heikentäminen vaarantaa Lapin elinvoiman ja sitä kautta koko Suomen kokonaisturvallisuutta.

Kaivostoiminnan sosiaalinen hyväksyttävyys perustuu siihen, että paikalliset yhteisöt näkevät toiminnasta saatavat hyödyt suhteessa haittoihin. Mikäli verotulojen osuus siirtyy valtiolle ja alueille ei jää riittävästi kompensaatiota, tämä voi heikentää yleistä hyväksyttävyyttä ja lisätä entisestään vastakkainasettelua sekä heikentää kiinnostusta aitoon keskusteluun ja elinkeinojen yhteensovittamiseen. Lapin liitto esittää kantanaan, että kaivosmineraaliveron kuntajako-osuutta ei pienennetä, vaan sen säilyttäminen tai kasvattaminen on perusteltua aluekehityksen ja kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Lapin liitto esittää lisäksi, että verotulojen kohdentamisessa otetaan huomioon kaivosten vaikutusalueen kehyskunnat, ei ainoastaan kaivoksen hallinnollinen sijaintikunta. Tämä olisi yhdenvertaista ja vastaisi paremmin kaivostoiminnan todellisia vaikutuksia.

Lapin strateginen merkitys kokonaisturvallisuudelle

Lappi on strateginen alue arktisen turvallisuuden ja kansallisen huoltovarmuuden näkökulmasta. Rajaseutujen asuttuna pysyminen, infrastruktuurin kunnossapito ja elinkeinotoiminnan jatkuvuus ovat osa Suomen kriisinsietokykyä. Kunnat ovat merkittäviä rahoittajia kriittisen infrastruktuurin (tieverkko, logistiikka, energia) kehittämisessä, ja niiden taloudellinen vahvuus on suoraan yhteydessä maan varautumiskykyyn. Lapin liitto katsoo, että ehdotetun lain toimeenpano esitetyssä muodossa vaarantaa alueellisen yhdenvertaisuuden ja heikentää lisäksi Suomen huoltovarmuuteen perustuvaa kokonaisturvallisuutta.

Kaivosmineraaliveron korotus yhdessä sähköveroluokan muutoksen ja sähköistämistuen poistamisen kanssa muodostaa kokonaisuuden, joka ei tue hallituksen esityksen tavoitetta vahvistaa julkista taloutta. Päinvastoin se uhkaa heikentää Suomen teollisuuden investointiympäristöä, lisätä tuontiriippuvuutta ja vähentää työllisyyttä. Lausuntokierroksen ja riippumattomien selvitysten tulokset osoittavat, että hallituksen esityksen vaikutusarvio on puutteellinen, eikä se perustu riittäviin dynaamisiin laskelmiin, kuten hyvä lainvalmistelutapa edellyttää. Korostamme, että kestävän ja hyväksyttävän kaivospolitiikan edellytys on ennakoitava ja oikeudenmukainen verotus, joka tukee paikallista elinvoimaa ja koko Suomen huoltovarmuutta.

Hannu Takkula, vs. maakuntajohtaja

LAPIN LIITTO